

D'arrels valencianes

Dotze catalans amb avantpassats valencians expliquen d'on venien i quan i on es van instal·lar al Principat.

Josep Bohigas

Arquitecte

“La meua àvia materna, Pilar Aranda Barber, era nascuda a Cuba perquè els seus pares, valencians els dos, havien emigrat d'un poble de les comarques de Castelló cap a l'illa caribenya. Ell era forner, però també feia forns, els

construïa. A Cuba van néixer tres dels cinc fills d'aquell matrimoni. Quan van tornar, ja no van anar al poble sinó que van tornar a Barcelona. La meua àvia es va quedar aquí i es va casar amb el pare, que era barceloní, però sí que conservem tiets de la meua mare que viuen al País Valencià –tot i que era una família viatgera i uns altres se'n van anar al Brasil i a altres països sud-americans.”

Montserrat Caballé

Cantant d'òpera

Montserrat Caballé i Folch ha explicat més d'una vegada que la seva mare era de Xàtiva. Després d'un concert a la capital de la Costera, Caballé va dir que n'havia sentit a parlar molt: “Una ciutat de la qual la meua mare em va parlar infinitat de vegades i que jo he repassat mentalment moltíssimes vegades, però mai ets capaç d'endevinar la

realitat ja que els llocs es desdibuixen a la memòria. Per això jo volia venir aquí, a aquest lloc entranyable que m'ha emocionat”.

A Xàtiva, la mare de Montserrat Caballé, Ana Folch, venia d'una família adinerada. El pare, Carles Caballé, era químic i tenia una indústria que va tancar després de casar-se, el 1932. Al final de la Guerra Civil, la família Caballé-Folch es va traslladar a Barcelona “La meua família, que havia perdut la posició social i la fàbrica –ha recordat de vegades Montserrat Caballé– estava en una situació desesperada”.

Pere Gimferrer

Escriptor

“Tinc un únic cantó valencià que és el de l'àvia materna, nascuda el 1890 a Ribesalbes, Elisa Ibàñez Olucha. No sé en quines condicions va venir a Barcelona i si va venir amb més familiars. Només sé, perquè en parlava, que va arribar a veure l'enterrament de Mossèn Cinto el 1902. Per tant, als dotze anys ja era aquí. Ella es va casar amb un barceloní que no vaig arribar a conèixer perquè va morir abans del meu naixement. El lèxic valencià el manejava però la

seua parla habitual era un barceloní amb paraules valencianes de tant en tant. Recordo que explicava moltes coses de la Plana i del Maestrat. Em cantava moltes cançons tradicionals valencianes i de Ribesalbes mateix, com ara un conte d'uns lladres que robaven a la nit i, des del balcó, llençaven els objectes al carrer, una història –no sé si basada en algun episodi real– que també incorporava una cançó popular al final.”

Julià Guillamon

Crític i escriptor

“Guillamón, Puerto, Tomás, Barceló són cognoms habituals als pobles de l'Alt Millars. En 1863 cap d'aquests cognoms no apareixia a la relació de veïns del Taulat que es volia segregat de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals. En el padró del 1900 n'hi havia desenes. Una germana del meu avi, Generosa Guillamón Tomás, va ser la primera a arribar, des de Toga, en algun moment dels anys vint. Des-

prés van venir el meu iaio, Julián Guillamón Tomás, i la meua iaia, Manuela Puerto Barceló. El barri del Poblenou de Barcelona era ple de gent de Toga,

Espadilla, Argelita, El Tormo, Ayódar, Ludiente, etc.: els pobles de l'interior de la comarca, castellanoparlants.

Es van integrar molt ràpidament i quan jo era nano, als anys 60, els orígens valencians eren un fet privat, familiar, però no hi havia cap reconeixement ni identitat compartida: ignoràvem del tot que els avis dels nostres veïns i companys d'escola eren dels mateixos pobles que els nostres avis. En el meu cas, el lligam s'ha mantingut, sempre m'he sentit vinculat a l'Alt Millars i al País Valencià: de petit era del València C.F. com el meu pare (el meu ídol era el davanter centre Fernando Ansola, tenia l'equip complet amb la samarreta del número 9) i quan vaig començar a escriure, la primera sèrie que vaig fer amb cara i ulls van ser quinze articles sobre la novel·la al País Valencià a la revista *Canigó* del 1981 o 1982. Fins ara que he començat a escriure la història de la meua família i de l'emigració de l'Alt Millars al Poble nou a la revista *L'Avenç*.”

Joan Herrera

Coordinador General ICV

“Ma mare era valenciana. Es va traslladar a Barcelona el 1968 o 1969 en casar-se amb el meu pare. Ells es van

conèixer a Madrid perquè la família de la mare s'havia traslladat prèviament allà, tot i que la meua mare era nascuda i crescuda a València. I encara que molts familiars de la mare van ser represaliats després de la Guerra Civil, encara queden alguns cosins de la meua mare al Saler i a Catarroja, que és des d'on procedien.”

Ernest Maragall i Mira

Eurodiputat per ERC-NECat-SI

“Els avis materns venien de Monòver i es deien Pasqual Mira Garcia i Basilisa Azorín –Azorín era un cognom comú allà i per això José Martínez Ruiz ho adopta com a pseudònim. Ells dos arriben a Barcelona durant la República. Com eren fabricants de sabates, aquí van crear una xarxa de botigues de sabates també. N'hi havia a Barcelona i d'altres ciutats de Catalunya, com Mataró i Figueres, i també a Bilbao. Per això la meua mare, accidentalment, va néixer a Bilbao.”

Andreu Mas-Colell

Conseller d'Economia de la Generalitat de Catalunya

“Els meus avis paterns eren de Xaló, a la Marina Alta, on va néixer el meu pare, que va començar a estudiar als Escolapis de Dènia. Allà eren petits

industrials metal·lúrgics i la crisi del 18 els va traslladar progressivament a Barcelona, on van continuar sent petits industrials a Sants.”

Ferran Mascarell

Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

“El meu avi, Mascarell, era fill de Gandia, i la meua àvia, de cognom Peiró, era filla de l'Alqueria de la Comtessa. Van arribar a Catalunya a l'entorn de 1920. Venien a trobar feina i a guanyar-se la vida. Van instal·lar-se primer al barri de Sants de Barcelona, on va néixer el meu pare, i després es van traslladar a Sant Just Desvern.”

Empar Moliner

Esriptora

“Els meus avis, Ricard Moliner i Antònia Ascón eren de Castelló i Borriana.

Van anar a viure a Barcelona, al carrer de l'Hospital. L'avi va treballar en una fàbrica del carrer de Wellington. Va ser corneta a la guerra, perquè tocava en una banda de música. Ja no van moure's mai de Barcelona.”

Quim Monzó

Esriptor

“Els meus avis paterns eren valencians, de Benigànim, a la Vall d'Albaida, con-

solidar més tard amb parades, ja estables, als mercats centrals de Terrassa i, més endavant, de Sabadell.”

Antoni Vives

Polític i escriptor

“Els meus besavis Salvador Ros Roig i Antònia Castillo Garriga, i els seus fills, van arribar a Barcelona procedents d’Alzira cap a l’any 1908. Eren

cretament del carrer de Sant Francesc. Van arribar a Barcelona a principis de la dècada del 1910. Comptant-hi mon pare van tenir un total de nou fills. Els primers van néixer a Benigànim i els últims a Barcelona, a la barriada del Poblenou, on en aquella època hi va haver una forta immigració valenciana. El meu avi –li deien ‘el tio Ximo’– era bufador de vidre. Va morir al Poblenou, després de la guerra del 36. L’àvia –Emília– va morir a la ciutat de València, a la gaudiniana manera: atropellada per un tramvia.

¿Per què es van traslladar a Catalunya? Suposo que perquè hi van veure més oportunitats.”

Josep Rull

Coordinador General Convergència Democràtica (CDC)

“El meu besavi, Manel Andreu, va venir des de Torrent a Terrassa a principis del segle XX. Era venedor en el mercat

setmanal de Terrassa. Com molta gent aleshores, va deixar el País Valencià en cerca de la prosperitat. Malauradament tenim poques dades més.

Aquella tradició comercial es va con-

una família de guixaires que es van establir al Poble Sec, on va néixer la meva àvia. La resta de germans havien nascut a Alzira. Al cap de dos mesos d’haver nascut la meva àvia, van tornar al poble, on es van estar un parell d’anys, per tornar definitivament a Barcelona, també al Poble Sec. El meu besavi Salvador, el seu germà Ferran, i els seus fills van treballar de guixaires tota la vida. A més de treballar en edificis particulars, van decorar alguns dels teatres i cinemes de Barcelona, entre ells el Coliseum, conegut precisament per la qualitat de les seves decoracions de guix.”

Salvador Giner

Ex-president de l’Institut d’Estudis Catalans

El pare era d’Aiguës de Bussot, molt a prop d’Alacant. Ell va venir el 1932. Volia ser mestre d’escola i havia anat a estudiar magisteri a Madrid, a l’Escola Superior de Magisteri. I va venir a Catalunya a fer de mestre, per petició pròpia. A Madrid havia conegut la meva mare, que era basca, i tots dos se’n vingueren a Barcelona, a fer realitat el nou ensenyament que somiaven. Però el 1936 quan va esclatar la Guerra Ci-

vil, ell tenia 24 o 25 anys i el van mobilitzar. Quan es va acabar, va passar a França amb Ferrater Mora i l’Herminio Almendros (el pare del cineasta Nèstor Almendros) i, posteriorment, va provar d’entrar pel País Basc. El van detenir i el van tancar un temps en un camp de concentració. Quan va poder, va tornar a Barcelona, però ja no va treballar de mestre i es va dedicar al comerç.”

Enric Millo

Diputat del PP al Parlament de Catalunya

“Jo sóc el primer Millo nascut a Catalunya. Tota la meva família –el meu pare, ma mare i el meu germà– és nascuda a l’Alcúdia (Ribera Alta).

Els van venir el 1956 i jo vaig néixer el 1960. Venim aquí perquè el meu pare era administratiu, però també músic. La Banda Municipal de Terrassa necessitava un saxo solista i el director de la Banda, que també era de l’Alcúdia, el va convèncer. L’ajuntament li va fer un contracte i vam venir tots. Després va anar fent contactes i es dedicaria una altra vegada a l’empresa, però s’hi va estar deu anys a la banda.”